

Bombenatten

18.-19. august 1942

De sønderjyder, som oplevede bombenatten mellem den 18. og 19. august 1942, glemmer den næppe nogensinde. Nye generationer uden erindring om krigstiden er kommet til siden, og for dem fortæller Marie Philipsen om, hvordan den uhyggelige tid blev oplevet.

Avisen Hejmdal kunne den 20. august i en række artikler berette om de omfattende ødelæggelser. Gårde og huse var lagt i ruiner mange steder. Over hele Als, i Gråsten, Felsted, Ullerup, Blansmark, Grødebjerg, Bolderslev, Lundsbjerg og mange andre steder havde der været sprængninger og brande. Ingen mennesker var dræbt, men en del husdyr gik tabt udover de materielle værdier. En af de engelske bombemaskiner var skudt ned ved Sønderborg.

En af artiklerne bar overskriften:

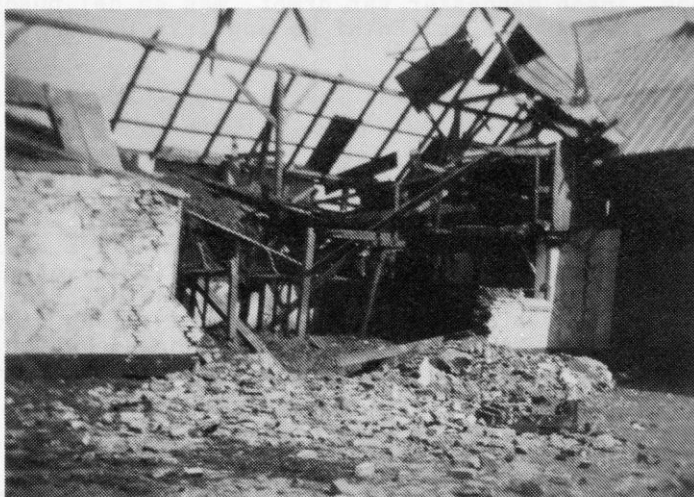
Gaarden var en Ruinhob da Ejeren kom hjem
Et frygteligt Syn på Søgaard Mark

Artiklen indledes med ordene: Johan Philipsen var Natten til i gaar paa Vej hjem til sin Gaard paa Søgaardsmark men vi behøver slet ikke at læse artiklen igen for at genkalde os begivenhederne. Der var stærk flyvervirksomhed, og der blev skudt rundt omkring. - Jeg stod af cyklen for at se, hvad der var løs og hørte en vedvarende hyl. Hvad der mere skete, ved jeg ikke. Jeg lå med min cykel i grøften og var overdækket med jord. Jeg indrømmer, at jeg aldrig har følt mig så lille, da der fulgte endnu nogle bomber, en af dem kun nogle få meter fra mig. Efter at have følt op og ned af mine lemmer og konstateret, at jeg ikke var kommet noget til, fortsatte jeg, og da jeg nærmede mig gården, stod tjenestefolkene udenfor og betragtede ødelæggelserne.

En bombe var gået ned i det ene hjørne af den firelængede gård, i hestestalden. Her var den ene mur fuldstændig blæst bort. Taget på stuehuset var revet af, og det samme gjaldt store flager af bliktaget på laden og staldene. Der var ikke en dør eller et vindue i hele huset, der var hel, og ikke en mur, der ikke havde slået revner. I nærheden af gården var faldet en halv snes bomber med ikke mere end 25-30 meters afstand.

En minebombe faldt syd for stuehuset, i en kartoffelmark. Bortset fra, at den blæste tage og vinduer væk, raserede den også marken, og på et stykke lå kartoflerne ovenpå jorden, så de bare skulle samles op.

Ved siden af gården lå et aftægtshus, og her boede gamle Thomas Jensen, som vi havde forpagtet gården af. Han lå i sengen, alvorligt syg af en hjerneblødning. Også her var ruderne slået ind og væggene var revnet. Den gamle mand var overdryset af kalkstøv, men han var ikke kommet noget til. Han blev transporteret hen til sin nevø, gdr. Festersen, Kokhave. To unge piger var alene hjemme i stuehuset, og den ene blev såret af glassplinter.

Marie og Johan
Phillipsens
ejendom på Søgård Mark
efter bombenatten
18.-19. august 1942.

Da bomberne faldt, var min mand til fødselsdag på Bremsmaj. Her faldt en brandbombe ned gennem stuehuset, men ilden blev hurtigt slukket med sand. Jeg selv var indlagt på Hald ved Viborg og kom hjem to dage efter.

Det var næsten håbløst at begynde oprydningen. Men allerede ved ankomsten den nat, måtte min mand i gang. De elektriske ledninger hang allevegne og gnistrede, så han måtte op i masten og skrue mastsikringerne ud. Vi fik hjælp fra Lundtoftbjerg, og alle karle var nede hos os i flere dage, før det kunne ses.

Midt i alt det triste, var det et stort lyspunkt, at ingen mennesker var kommet noget alvorligt til. Heller ingen dyr var blevet dræbt, de var på markerne længere væk fra gården. Dog kan jeg huske, at vi mistede mange små kalve om efteråret, fordi taget var væk over kostalden, så det regnede ned, og de blev syge. Det var et stort tab for forpagteren, der var forpligtet til at rydde op, og høsten kunne ikke komme i hus.

Aftægtshuset blev hurtigt repareret, og der flyttede vi ind med karle og piger og det store komfur fra gården. Det var trangt, men vi var glade for at kunne blive i nærheden, mens ejeren fik en ny gård bygget op af krigsskadeforsikringen.

I tiden efter bombenedslagene stod nerverne på højkant, hver gang der var overflyvninger, men blandt vore mange minder fra Søgårds-mark er de lyse i overtal - også fordi et barn blev født i marts måned.

-

Den dag i dag er det ikke helt klart, hvem der kastede bomberne og hvorfor. Det var hverken første eller sidste gang, engelske bomber faldt over Sønderjylland. De engelske fly på bombetogt til de tyske mål kunne have problemer med at navigere præcist og lokalisere målene, og hvis der var bomber tilovers på hjemvejen, var det vanskeligt for flyverne at se, om de var nord eller syd for grænsen, når de kastede dem.

Tre unge historikere fra Århus Universitet har netop afleveret en specialopgave, efter at de i flere år har arbejdet i engelske arkiver for at kortlægge alle allierede bombenedkastninger over Danmark under Anden Verdenskrig. De har fundet ud af, at natten til den 19. august 1942, blev en squadron på 18 lette bombefly af typen Hampden sendt fra Syerston på bombetogt til Flensborg. Deres opgave var at bombe ubådsværftet i Flensborg, og de havde selve Flensborg by som alternativt mål. Ifølge rapporten efter hjemkomsten kastede 5 af flyene deres bomber mod værftet, 9 af flyene bombede Flensborg, mens det ene kastede sin last over et "tilfældigt" mål, og det må så have været den danske side af grænsen.

Men der er noget, der ikke stemmer. Hampden flyet er en lille maskine med to motorer og en samlet bombelast på 4000 pund. Men Statens Civile Luftværn siger, at der mellem kl. 00.05 og 00.30 den nat blev kastet et så stort antal bomber mod området Tinglev og Gennerbugten og farvandet mellem Als, Ærø og Flensborg Fjord, at der kan tales om et regulært angreb. Statens Civile Luftværn siger,

at der på dansk jord i løbet af en halv time faldt i alt 293 sprængbomber og ca. 4500 brandbomber, herunder et stort antal fosforbomber. Den samlede vægt blev anslået til 250.000 pund! Det vil sige, at selv om alle de 18 Hamdens havde ramt ved siden af Flensborg og i stedet bombet dansk jord, ville regnestykket ikke gå op.

Der må altså have været nogle andre britiske fly indblandet i begivenheden. Men hvilke - det fremgår ikke umiddelbart af arkiverne. Måske fordi de engelske flybesætninger sommetider "glemte" at give besked om, hvor de havde gjort af deres bomber, hvis f.eks. havde måttet vende om på grund af dårligt vejr eller for kraftig beskydning fra de tyske antiluftskyttsbatterier.

MARIE PHILIPSEN